

Att investera på aktiemarknaden – Vad man bör beakta och veta

Niklas Green

24.5.2015

Innehållsförteckning

1	Bakgrundsinformation	1
1.1	Orsak	2
1.2	Brister i befintligt material	3
2	Planering	4
2.1	Produkt och undersökning	4
2.2	Tidtabell.....	5
2.3	Arbetets gång	6
2.4	Tidsanvändning	7
3	Den slutliga produkten	8
3.1	Resultat	8
3.2	Övriga guider/Vidare forskning	9
3.3	Förändring	10
3.4	Användning.....	10
4	Källförteckning.....	11

1 Bakgrundsinformation

Jag visste med det samma att jag vill göra mitt lärdomsprov om något som är förknippat med placering. Jag började undersöka saken redan på våren år 2014. Från början hade jag tänkt mig att jag skulle skriva en allmän handbok för personer som är intresserade av att placera men inte har börjat ännu. Jag började undersöka ämnet och kom slutligen fram till att en allmän handbok för personer som är intresserade av att börja placera antingen blir fråga om en mycket tjock bok eller så blir den så pass bristfällig att den inte är till någon nytta. På våren 2014 intervjuade jag Pasi Korhonen på Danske Bank och Pia Hydén på Nordea Bank. Jag hade gjort upp allmänna frågor om placering och mera specifika frågor om aktieplacering: T.ex. Vad är en småplacering? Med hurdana summor brukar småplaceringarna placera? Hur stor del av småplaceringarna placering i aktier? Hur stora engångsplaceringar brukar småplaceringarna i regel göra?

Då jag diskuterade med de här två placeringsspecialisterna kom jag fram till att jag vill inrikta min produkt på enbart aktieplacering.

Till den produkt jag skrev hade jag egentligen ingen nytta av intervjuerna. Intervjuerna hjälpte mig egentligen bara inse att jag vill inrikta mig på aktieplacering. Jag fick mycket lite information om direkta aktieplaceringar, både Korhonen och Hydén försökte hela tiden sälja olika typs fonder åt mig. Det förklarades för mig att det är mycket lättare att placera i fonder och alla fördelar mellan himmel och jord som, enligt placeringsspecialisterna, finns i fondplacering. Ingen nämnde några exakta kostnader för fondplacering. Efter diskussionen med Pasi Korhonen respektive Pia Hydén fick jag av båda en hel bunt med olika broschyrer, inte en enda gällde aktieplacering.

Det var mycket svårt att få några direkta svar av någondera placeringsspecialisten men båda höll med mig om att det är småplaceringarna som gör de största förlusterna på (aktie) placeringmarknaderna. Båda enades även om det att en portfölj under 50 000 euro inte kan vara vettigt diversifierad. Till stor del beror det här på bristfällig information och beslut som inte görs på rationella grunder. Hydén visade dessutom upp en karta som analyserade småplaceringarnas beteende på marknaderna i olika lägen. Ur kartan kunde man klart tolka att småplaceringarna så gott som alltid gör beslut som inte är rationella; Då aktiekurserna börjar stiga väntar småplaceringarna ännu. Då kurserna har stigit en tid börjar intresset hos småplaceringarna vakna. Då kurserna i framtiden börjar sjunka så väntar småplaceringarna, då de antar att det är frågan om en kortvarig fluktuation, först då kurserna redan har sjunkit en del, ofta under den nivå som småplaceringarna i förstahand betalat för sina aktier, blir småplaceringarna rädda och börjar sälja ut sina aktier. I framtiden då kurserna återigen har stigit, ofta över den nivå som småplaceringarna sålde till, blir småplaceringarna igen intresserade av aktier.

Jag började inse att placering kan vara frågan om allt mellan b.l.a. fastighetsplacering (dit även skog räknas), fonder, obligationer, räntekonton, konst, vin, ädelmetaller, råvaror, futurer, aktier osv. Det finns så pass många olika placeringsprodukter att jag bestämde mig för att rikta in mig på en dvs. Aktier.

1.1 Orsak

Jag valde aktier och småsparare eftersom jag själv bekantat mig med aktier och även betraktar mig själv som en småsparare. Jag försökte höra för då jag intervjuade Pasi Korhonen på Danske Bank och Pia Hydén på Nordea Bank vad de betraktar som småsparare men fick inget direkt svar på frågan. Småsparare är inte, enligt varken Korhonen och Hydén, endast fråga om placeringarnas storlek utan även om placeringsbetende. Ett faktum gällande småplacerare är dock att det är småspararna som gör de största misstagen, och därmed även förlusterna, som placerare. Småspararna placerar allt för ofta på en kunskapsmässigt bristfällig grund. Som ett exempel på det här kan man se att av Talvi-vaaras ägare var 80 % finska hushåll dvs. småsparare. Butikskedjan Tiimari ägdes, förutom av familjen Ehrnroot, till stor del av småplacerare.

Det här är synd då det ofta leder till att man inte längre vågar placera vilket är mycket dåligt för den egna förmögenhetens utveckling. Aktieplacering fungerar bäst på lång sikt dvs. med en placeringshorisont på minst tio år. Småplacerare har även en tendens att placera nästan betydelselöst små summor i aktier. Förmedlingsarvodena för de flesta värdepapperförmedlare ligger omkring 8 euro men då man ser över utförda uppdrag, på t.ex. Kauppalehti, är det inte allt för sällan man ser att någon har placerat för 50 euro eller mindre. Naturligtvis är det bra att pröva marknaderna då man är nybörjare genom att göra några placeringar för några hundra euro för att pröva marknaderna och lära sig själv lite om hur de fungerar. Det faktum att småplacerarna gör de största förlusterna beror antagligen på många olika faktorer men mycket stor faktor är bristen på kunskap och information. Kanske det är så att småplacerarna inte vet hur man skall hitta informationen eller inte klarar av att tolka den. Kanske småplacerarna tror att man inte behöver känna till diverse fenomen och begrepp då man placerar.

En placeringsguide kommer till speciell nytta i dagens läge då man kan se att en bubbla håller på att bildas på placeringsmarknaderna. Börskurserna har stigit sedan 2009 och placerarna blir allt mer intresserade av aktier då många andra placeringsprodukter, så som t.ex. räntor, ger mycket dålig avkastning eller ingen avkastning just nu. Det är speciellt i sådana lägen som en placeringsguide och framförallt kapitlet om börser kommer till

mycket stor nytta. Då man på marknaderna igen börjar tala om den nya tiden är det mycket viktigt att hålla huvudet kallt och hålla sig rationell som placerare.

1.2 Brister i befintligt material

Jag har bekantat mig mycket noggrant med Börsstiftelsens Placerande – En guide för nyfikna (2014) och Aktieguide 2013 (2013). Båda guiderna är bristfälliga enligt mig. I Lindströms båda böcker går han in på att utvecklade börser har en tendens att med jämna mellanrum gå in i börsbubblor. Börsbubblorna beror på att spekulanter driver upp priserna då de spekulerar med att någon annan är villig att betala ännu mer för aktierna som i sin tur tror att någon annan är villig att betala ännu mera osv. till slut spricker en börsbubbla då placerarna inser att kurserna inte kan stiga i all evighet. Den första kända "börsbubblan" är Tulpankrisen i Holland 1636 – 1637. Fastän det är faktum att börsbubblor existerar och att varje känd börsbubbla hittills har gått till på ungefär samma vis så nämner Börsstiftelsen inget om börsbubblor i sina guider. Samtidigt som det är viktigt för placerare att känna till börsbubblor så är det viktigt att känna till historien och historiska börsbubblor och finanskriser. Då placeraren känner till historisk utveckling kan hon gardera sig mot att gå samma misstag i framtiden. Börsstiftelsen går inte in på historisk utveckling och berättar inte om kända börsbubblor och finanskriser.

Börsstiftelsen går visserligen in på och redovisar för många centrala nyckeltal och begrepp men lämnar bort mindre vanliga. Fastän vissa begrepp och nyckeltal är mindre vanliga är det ändå viktigt för placerare att känna till dessa för att kunna göra så rationella beslut som möjligt i alla lägen. T.ex. så nämner Börsstiftelsen överhuvudtaget ingenting om Alpha, Beta, Current Ratio eller ROA. Inte ens IPO finns med i Börsstiftelsens Aktieguide 2013. I Placerande – En guide för nyfikna finns inga nyckeltal eller begrepp över huvud taget. I Börsstiftelsens guider finns ingen information om effektiva och ineffektiva aktiemarknader, marknadspsykologi, konjunkturer, extrapolering eller olika fenomen som t.ex. januarifenomenet och oktoberfenomenet. Börsstiftelsen redovisar inte för skillnaden mellan placerare och spekulant.

2 Planering

Före det egentliga arbetet började hade jag tänkt mig en allmän placeringsguide som skulle redogöra för småplacerares olika möjligheter att placera. Jag insåg mycket snabbt att jag bör avgränsa handboken och avgränsade den slutligen till en aktieplaceringsguide för småsparare. Jag hade från början planerat att handboken skulle innehålla nyckeltal, olika placeringsteorier, beskattning, kort om historisk utveckling och finanskriser. Jag hade tänkt mig att placeringsguiden skulle vara något lik Børsstiftelsens placeringsguide men innehålla mera information då Børsstiftelsens placeringsguide inte alls beaktar t.ex. historisk utveckling. Då jag började undersöka ämnet insåg jag allt mer och mer att det för småsparare inte är relevant att gå in på andra placeringsteorier än värdeplacering. Värdeplacering passar nämligen ypperligt för placerares som placerar för att skapa en sekundär inkomst. Samtidigt började även se vikten av att gå igenom historiska finanskriser och börsbubblor. Det började nämligen gå upp för mig att tulpankrisen 1636 – 1637 och Teknologibubblan 1999 – 2000 hade mycket stora likheter. I många var de så pass lika att man skulle ha kunnat skriva så gott som samma text och bytt ut årtalen och tulpan mot teknologi. Jag insåg samtidigt att ifall placerares gör samma misstag om och om igen så är det här någonting som är mycket viktigt att ta upp i en placeringsguide.

Jag gick själv på två börskvällar och en börs morgon som Børsstiftelsen ordnar med jämna mellanrum. Under börskvällarna fick jag viktig allmän information och information om olika företag. Egentligen var jag där av eget intresse men fick samtidigt med mig Børsstiftelsens olika guider.

2.1 Produkt och undersökning

Den första produkten jag hade planerat avviker en hel del från den produkt jag i själva verket skrev. Jag hade tänkt mig en placeringsguide som går kort in på de olika delområdena och har tyngdpunkten i olika placeringsteorier. Jag hade planerat att kort nämna de vanligaste begreppen och nyckeltalen samt någorlunda kort redovisa för historiska händelser på aktiemarknaderna. Så som jag från början hade planerat placeringsguiden så fanns där inget kapitel om företaget. Kapitlet om aktier skulle även ha varit kortare. Kapitlet om värdeinvestering var menat att vara ett kapitel om olika placeringsteorier och det var även det som skulle vara det längsta kapitlet. Jag hade även planerat att sätta mera vikt på hur aktier beskattas. Min plan var i grund och botten att placeringsguiden skulle vara mycket lik Børsstiftelsens Placerande – En guide för nyfikna.

Här har jag listat några frågor som jag måste få besvarat under arbetets gång.

- Vad är en aktie?
- Vad påverkar aktiepriset och vad har det för betydelse?

- Hur beskattas aktier?
- Vad är effektiva respektive ineffektiva aktiemarknader och existerar de?
- Vad är marknadspsykologi och hur fungerar den?
- Vad är extrapolering?
- Vad är januarifenomenet och existerar det?
- Vad är oktoberfenomenet och existerar det?
- Vad är en börsbubbla och hur uppstår de?
- Vad är ett tillväxt respektive ett värdebolag och vilken är skillnaden mellan dem?
- Vad går värdeinvestering ut på och vilka teorier finns det inom värdeinvestering?

2.2 Tidtabell

Vi började planera den 29.1.2015 då vi gick igenom lärdomsprovets process osv. Samma dag lånade jag Kim Lindströms *Menesty Osakesijoittajana* (2005) och Kim Lindströms *Vaurastu Arvo-osakkeilla* (2007). Jag började arbetet med att läsa placeringslitteratur. Benjamin Grahams *The Intelligent Investor* (1949) hade jag redan från tidigare hemma och den hade jag även läst tidigare. Jag började med att läsa Kim Lindströms *Vaurastu Arvo-osakkeilla* (2007) den 29.1.2015 och läste ungefär halva boken före jag började med skrivandet. Jag skrev först ungefär tio sidor, lite kort om alla delområden, och fortsatte sedan läsa Kim Lindströms *Vaurastu Arvo-osakkeilla* (2007). Då jag bekantade mig med Lindströms böcker samt Grahams *The Intelligent Investor* och befintliga placeringsguider av Börsstiftelsen (*Placerande – En guide för nyfikna och Aktieguide 2013*) hade jag en paus från skrivandet. När det var dags för första seminariet den 19.2.2015 hade jag ungefär tio sidor text. Efter första seminariet hade jag en skrivpaus på några veckor då jag endast bekantade mig med material dvs. läste igen Kim Lindströms *Vaurastu Arvo-osakeilla* (2007) och *Menesty Osakesijoittajana* (2005) samt Börsstiftelsens guider *Placerande – En guide för nyfikna* (2014) och *Aktieguide 2013* (2013).

Jag fortsatte skrivandet då jag hade samlat material i några veckor. Den 18.3.2015 hade vi det andra seminariet och då hade jag ungefär 30 sidor text. Då jag hade skrivit så här mycket läste jag igenom min guide och funderade över hur den verkade. Jag kom fram till några ändringar. Till sist skrev jag om historisk utveckling, börsbubblor och finanskriser. Kapitlet blev ganska långt men jag ansåg att det här är sådan information som det är viktigt att småsparare känner till. Att hitta information om finanskrisen 2008 var inte så lätt. Om de olika finanskriserna och börsbubblorna hittade jag mycket bra information på *The Bubblebubble* som skrivs av Jesse Colombo. Colombo är analytiker som har bekantat sig speciellt med börsbubblor. Jesse Colombo har jobbat för b.l.a. *Forbes Magazine*.

2.3 Arbetets gång

Jag började med att planera min placeringsguide. Jag utgick från Børsstiftelsens Place-
rande – En guide för nyfikna (2014) och Børsstiftelsen Aktieguiden 2013 (2013). Guiderna
är i min mening onödigt korta och delvis bristfälliga. Jag läste igenom guiderna flera
gångar. Samtidigt läste jag Kim Lindströms Vaurastu Arvo-osakkeilla (2007) och Menesty
Osakesijoittajana (2005). Jag utgick från att min placeringsguide skulle vara mera ingå-
ende än Børsstiftelsens guider. Jag planerade först en guide där jag berättar kort allmänt
om att placera, tar upp olika fenomen och sedan tar upp olika placeringsteorier. Jag pla-
nerade att guiden skulle bli mellan 50 – 60 sidor lång.

Då jag hade planerat guiden och läst lite bakgrundsmaterial började jag med själva skriv-
processen. Till en början skrev jag allmänt om att placera och försökte få lite text under
varje huvudrubrik. Vid första seminariet den 19.2.2015 hade jag ungefär tio sidor text.
Efter seminariet fortsatte jag skrivprocessen och läste samtidigt Kim Lindströms Vaurastu
Arvo-Osakkeilla och Menesty Osakesijoittajana. Jag skrev först guiden med källhänvis-
ningar till de olika böckerna. Då jag hade källhänvisningar hjälpte det mig själv att veta
vad jag hade tagit upp i guiden och vad jag inte hade tagit upp. Då jag läste Lindströms
Vaurastu Arvo-Osakkeilla insåg jag att jag inte alls hade planerat att ta upp teorin om ef-
fektiva aktiemarknader, marknadspsykologi och extrapolering. Samtidigt insåg jag att jag
bör lägga in ett kort sammandrag i slutet av varje kapitel. Jag hoppade mycket mellan de
olika kapitlen under skrivprocessen.

Ur The Intelligent Investor, Benjamin Graham 1949 fick jag information om Grahams pla-
ceringsteorier som jag tar upp under kapitlet värdeinvestering. Jag kände delvis till Warren
Buffetts placeringsprinciper, som även Lindström tar upp i Vaurastu Arvo-Osakkeilla, men
ansåg det viktigt att ta upp Benjamin Grahams placeringsprinciper då Buffetts principer
bygger på dessa.

Då jag hade läst Kim Lindströms Vaurastu Arvo-Osakkeilla och Menesty Osakesijoittajana
och skrivit ned den information jag fick ur de två böckerna, Konjunkturer, Extrapolering,
Börsfenomen samt värdeinvestering och Benjamin Grahams placeringsprinciper ur boken
The Intelligent Investor så började jag bekanta mig noggrannare med de andra kapitlen.
Från BCG – Balance Consulting Groups hemsidor fick jag mycket värdefull information
om viktiga nyckeltal; P/E, P/B, P/S, ROI, ROA, ROE, Quick Ratio, Current Ratio, Net Gea-
ring, EPS, DPS och EV/EBIT. Det sista jag skrev var kapitlet om börsbubblor och finans-
kriser. Det här var även det kapitlet som tog både mest tid att undersöka och skriva om.
B.l.a. så såg jag på en kort dokumentär av The History Channel om börskraschen 1929 på
The History Channels hemsidor. På The Bubblebubble av Jesse Colombo fann jag myck-
et information om de olika börsbubblorna och på Time Magazine hittade jag information

om Dotcom-bubblan dvs. börsbubblan år 2000. Även i Kim Lindströms böcker hittade jag korta beskrivningar om börsbubblorna. Allra svårast var det att hitta information, baserad på fakta, om finanskrisen som fick sin början 2008. Jag såg på filmen Inside Job (2010) som är regisserad av Charles Ferguson men fick inte så mycket ut av filmen då den är kraftigt regisserad och i själva verket presenterar en alternativ sanning av finanskrisens början. Jag var tvungen att söka mycket och länge förrän jag hittade seriös information om finanskrisen och hur den hade börjat byggas upp.

2.4 Tidsanvändning

Jag hade trott före jag började skriva arbetet och ännu då när jag planerade det att det skulle gälla mest att sitta och skriva och där med det. Jag antog då jag planerade att bara jag ögnar lite igenom existerande börs guider och läser några artiklar så borde det vara där. Då jag började skriva insåg jag snabbt, efter ca tio sidor, att jag behöver mera information för att få ihop en placeringsguide baserad på fakta. Jag började med att låna Kim Lindströms Vaurastu Arvo-osakkeilla och Menesty Osakesijoittajana. I några veckors tid i januari gjorde jag ingenting annat på arbetet än läste igenom de här två böckerna. Efter det första seminariet den 19.2.2015 började jag skriva aktivt på arbetet. Samtidigt som jag skrev bekantade jag mig med litteraturen och läste färdigt Vaurastu Arvo-osakkeilla, Kim Lindström. Jag började med att skriva kapitlet om marknader ända tills kapitlet om oktoberfenomenet. Efter det här tog jag itu med det sista kapitlet, kapitel 5 om värdeinvestering, till det kapitlet hittade jag främst information ur Lindströms böcker samt ur The Intelligent Investor av Benjamin Graham.

I halva av mars då jag hade skrivit ungefär halva kapitel tre om marknaderna och så gott som hela kapitel fem om värdeinvestering tog jag itu med kapitel två om aktier. Till det här hittade jag information i Börsstiftelsens Placerande – En guide för nyfikna samt Aktieguide 2013 och framförallt på BCG – Balance Consulting Groups hemsidor. BCG hade mycket bra information om de olika nyckeltalen och hur man kan räkna dem på olika vis. Då vi hade det andra seminariet, den 18.3.2015, hade jag skrivit ca 30 sidor. På skatteverkets hemsidor hittade jag kort information om kapitalbeskattningen. På BCG:s hemsidor hittade jag även mycket information till kapitel fyra, Företaget. Skillnaden mellan värdebolag och tillväxtbolag beskrev Lindström bra i boken Vaurastu Arvo-osakkeilla.

Kapitlet om börsbubblor och finanskriser var det kapitel som tog allra mest tid att både undersöka och skriva om, betydligt mera tid än jag hade räknat med. Efter det andra seminariet, 18.3.2015, började jag undersöka det här kapitlet. Jag började med att se dokumentären om börskraschen 1929 på The History Channels hemsidor och skrev sedan om den. Information till alla del kapiteln hittade jag på The Bubblebubble. Längst tid tog ka-

pitlet om finanskrisen 2008. Det var mycket svårt att hitta seriös information till det här kapitlet. Jag började med att se på Inside Job men fick inte så mycket ut av filmen. Jag sökte länge och hittade till slut på många olika hemsidor, b.l.a. The Bubblebubble, information om finanskrisen 2008. Det här kapitlet blev även betydligt längre och mera ingående än jag hade tänkt mig från början. Då jag började undersöka och skriva om finanskrisen 2008 insåg jag att kapitlet måste bli ganska lång och ingående för att det skall vara till någon nytta för läsaren.

3 Den slutliga produkten

Den här placeringsguiden är inriktad på småplacere som placerar på utvecklade marknader. Det finns ingen direkt definition på småplacere då det har mera att göra med aktivitet än med placerade medel. En placerad summa under 50 000 euro är dock så pass liten, enligt bankernas representanter, att den inte kan diversifieras vettigt.

Den slutliga produkten avviker i viss mån från den produkt som jag från början hade planerat. Den största avvikelserna är den att guiden var planerad att ha huvudvikten på olika placeringsstrategier och små småplacere eller så kallade mikroplacere, placere med kapital under 10 000 euro, men den slutliga guiden har huvudvikten på Marknaden och småplacere,

3.1 Resultat

Blev placeringsguiden som planerad? Nej. Den guide jag från början hade tänkt skriva skulle vara "simplare" och framföra olika placeringsteorier och strategier. Den här guiden blev inte sån. Här är vikten på marknader och historisk utveckling och historiska fenomen mycket stor. Man kan ju tänka sig att historisk utveckling inte berättar något om framtiden. Då guiden är inriktad på småplacere kunde det ha varit vettigare att ta upp olika placeringsstrategier där man redovisar för olika möjligheter att placera, investera och spekulera.

Mycket av den information som jag tar upp i placeringsguiden är sådan information som många småplacere aldrig kommer att behöva och med andra ord inte skulle behöva kunna. För sådana småplacere skulle det vara intressantare att lära sig om olika strategier för att placera och olika personer som har använt de här strategierna och varit framgångsrika.

Man kan fundera om den här placeringsguiden passar för riktiga småplacere eller så kallade mikroplacere, med ett placerat kapital på under 10 000 euro, de är väl de som gör de största misstagen i själva verket. Den här guiden kräver att placeraren har en del

bakgrundsinformation och ett visst intresse för att placera. Den passar inte för placerare som inte direkt känner till aktieplacering eller för personer som inte känner till placering över huvud taget men som genom att placera skulle vilja bygga upp ett säkerhetsnät. Den här placeringsguiden beaktar kanske bäst de placerare som även hos bankerna kommer in i gruppen småplacering, dvs. som har ett placerat kapital på minst 50 000 euro eller som har goda möjligheter att utveckla sitt kapital. Den här placeringsguiden kräver dessutom, i viss mån, att man känner till och förstår sig lite på ekonomi. För en person som inte förstår sig på ekonomi över huvud taget kan speciellt kapitlet om börsbubblor vara någorlunda svårt att förstå.

Det är även negativt att då guiden har så stor vikt på börsbubblor och finanskriser, som för de flesta är något man är mycket rädd för, kan leda till att man inte vågar placera över huvud taget då jag redovisar för hur illa det kan gå om man är ute vid fel tidpunkt.

Men vem är den här guiden då menad för? Den guide jag från början hade planerat var faktiskt menad i huvudsak för mikroplacering medan den här guiden mera passar in på småplacering. Guiden är ämnad åt sådana placering som redan känner till lite om att placera och kanske även har gjort några placeringar. Guiden kräver i viss mån att läsaren har lite ekonomisk kunskap. Med det att guiden kräver att läsaren har lite ekonomisk kunskap menar jag speciellt den stora vikten på börsbubblor och finanskriser. Personer som har lite ekonomisk kunskap känner till faktumet att finanskriser uppstår nu och då. Jag anser att det är mycket viktigt att redovisa så noggrant som möjligt för finanskriser och bubblor för att så bra som möjligt kunna bespara för övrigt rationella och seriösa placering för att glida mot extrapolering och spekulering.

Många av nyckeltalen och begreppen är sådana som många placering aldrig behöver och som jag därmed kunde ha lämnat bort från guiden. Jag tycker dock att det är viktigt för en placering för att försäkra sig om att hålla sig så rationell som möjligt i alla lägen känna till även mindre vanliga nyckeltal och begrepp. Mest nöjd med i produkten är jag över kapitlet om marknader då det enligt min mening går förklarar någorlunda lätt för läsaren de olika delområdena under rubriken. I stora drag är jag mycket nöjd med den färdiga placeringsguiden och om inte annat så finns där den information som jag har sökt efter och anser mig behöva.

3.2 Övriga guider/Vidare forskning

Den här guiden är, som sagt, inriktad på placering med liten erfarenhet om aktieplacering men som ändå känner någorlunda till vad placering betyder och kanske även har gjort några placeringar. Guiden går kort in på alla ämnen som jag anser relevanta för småplacering. Förutom den här guiden kan man gå djupare in på alla ämnen. Man kunde

även göra en guide för dem som har funderat på att börja placera men inte ännu gjort det och inte känner till ämnet. En sådan guide borde vara mycket grundlig och börja med det att man behöver disponibla medel och ett värdeandelskonto hos en förmedlare före man börjar placera. Man kunde naturligtvis även göra en guide för placerare med mera erfarenhet. I båda guiderna kunde man utgå från den här placeringsguiden.

I så gott som alla delar, rubriker, av guiden har man forskat och kan även göra vidare forskning för att förstå sig bättre på dem. Sådan här forskning är naturligtvis till nytta för placerare men det skulle ta så pass mycket tid och möda för småplacerare att gå grundligt igenom alla delämnena att det är något som mycket få skulle göra. För många småplacerare skulle det dessutom vara svårt att dra några slutsatser från så pass mycket information.

3.3 Förändring

Nu då guiden är färdig och jag har läst igenom den har jag även haft tid att fundera på vad jag skulle göra annorlunda ifall jag skulle skriva den på nytt. I stora drag är jag mycket nöjd med guiden. Ifall jag skulle skriva om den skulle jag däremot skriva om kapitlet om värdeinvestering så att det skulle bli ett underkapitel och huvudrubriken skulle vara placeringsteorier och principer. Under rubriken värdeinvestering skulle jag dessutom ta upp flera olika värdeplacerare och hur de har modifierat och använt teorierna om värdeinvestering. Förutom värdeinvestering skulle jag dessutom ta upp andra placeringsteorier och principer.

Då jag skulle redovisa mera för både värdeinvestering samt andra placeringsteorier skulle det här betyda att arbetet skulle bli mellan 10 – 20 sidor längre beroende på hur mycket mera vikt jag skulle lägga på både värdeinvestering samt andra placeringsteorier.

3.4 Användning

Den färdiga guiden kommer jag att binda till en bok åt mig själv. Den färdiga guiden kommer jag att hålla hemma så att jag alltid emellanåt kan ta fram den och förfriska minnet för att försäkra mig om att jag är rationell. Ifall jag gör de förändringar som jag anser att kunde göras i placeringsguiden så skulle det antagligen vara möjligt för mig att ta den till ett förlag. I sådana fall skulle distributionen ske via förlagets kanaler.

Placeringsguiden kunde även användas av t.ex. banker för att dela ut åt sina kunder. Det är möjligt att det här skulle kräva viss modifiering av placeringsguiden. Faktum är dock det att bankerna är mest intresserade av att rekommendera olika fonder och dylika produkter åt sina kunder då det är där som de gör pengar. Den ända som kanske kunde vara intresserad av placeringsguiden är Nordnet.

4 Källförteckning

Benjamin Graham, The Intelligent Investor, 1949

Börsstiftelsen, Placerande – En guide för nyfikna, 2014

Börsstiftelsen, Aktieguide 2013, 2013

Börsstiftelsen, Placerarens Skatteguide 2014, 2014

Kim Lindström, Vaurastu Arvo-osakkeilla, 2007

Kim Lindström, Menesty Osakesijoittajana, 2005

Pia Hydén, Nordea Bank (Intervju 2014)

Pasi Korhonen, Danske Bank (Intervju 2014)

<http://www.investopedia.com/terms/s/shortsale.asp>

<http://www.nasdaq.com/investing/glossary/p/p-e-ratio>

<http://www.talouselama.fi/sijoittaminen/peluku+vie+sijoittajan+harhaan/a2065340>

<http://www.moneycrashers.com/price-earnings-pe-ratio-definition-explained/>

<https://www.e-conomic.fi/kirjanpito-ohjelma/sanakirja/pe-luku>

http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/pb_luku

<http://www.talouselama.fi/sijoittaminen/sijoittaja+ohoi+katse+pblukuun/a2062550>

http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/ps_luku

<http://www.investopedia.com/terms/p/price-earningsratio.asp>

<http://www.investopedia.com/articles/fundamental/03/112603.asp>

http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/osakekohtainen_tulos

<http://www.nasdaq.com/investing/glossary/e/earnings-per-share>

http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/osakekohtainen_osinko

<http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut/osinkotuotto>

<http://www.salkunrakentaja.com/2012/10/evebit-arvostuskertoin-sijoittajan-apuvalineena/>

<http://www.investopedia.com/terms/e/ebit.asp>

<http://www.nordnetblogi.fi/pari-sanaa-arvo-ja-kasvuyhtioista/02/01/2014/>

<http://www.nordnetblogi.fi/pari-sanaa-arvo-ja-kasvuyhtioista/02/01/2014/ak1/>

<http://www.economist.com/node/11745591>

<http://www.forbes.com/sites/alejandrochafuen/2013/05/07/how-to-invest-think-and-live-like-sir-john-templeton/>

<http://www.investopedia.com/university/greatest/johntempleton.asp>

<http://www.nordnetblogi.fi/pari-sanaa-arvo-ja-kasvuyhtioista/02/01/2014/ak2/>

<http://www.theetfbully.com/2011/12/the-january-effect-will-it-hold-in-the-current-investment-climate/>

<http://www.thedigeratife.com/blog/index.php/2006/12/19/all-hail-to-the-january-effect/>

<http://www.thebubblebubble.com/wp-content/uploads/2012/05/Tulipomania.gif>

<http://www.history.com/topics/1929-stock-market-crash>

<http://www.thebubblebubble.com/1929-crash/>

<http://www.thebubblebubble.com/1987-crash/>

<http://www.history.com/topics/1929-stock-market-crash>

<http://time.com/3741681/2000-dotcom-stock-bust/>

<http://www.marketwatch.com/story/looking-back-15-years-three-things-the-dot-com-bubble-got-right-2015-01-07>

<http://www.thebubblebubble.com/dot-com-bubble/>

<http://www.taloussanomat.fi/img.php?f=NokiaKurssi020511.jpg&w=800>

<http://www.investopedia.com/articles/financial-theory/09/october-effect.asp>

<http://www.investopedia.com/terms/o/octobereffect.asp>

<http://www.business2community.com/finance/prepare-october-effect-key-stock-indices-0636695>

<http://www.moneyandmarkets.com/media/mam/2014/3086/chart1s.jpg>

<http://etfdailynews.com/2014/10/02/sp-500-dow-jones-industrial-average-nasdaq-composite-seasonal-sweet-spot-for-stocks/>

<http://www.investopedia.com/articles/07/subprime-blame.asp>

<http://www.investopedia.com/articles/economics/09/financial-crisis-review.asp>

<http://www.economist.com/news/schoolsbrief/21584534-effects-financial-crisis-are-still-being-felt-five-years-article>

<http://www.investopedia.com/articles/optioninvestor/08/cds.asp>

<http://www.investopedia.com/terms/c/creditdefaultswap.asp>

<http://money.cnn.com/2015/03/19/investing/how-to-start-investing-4-questions/index.html?sr=fbmoney0319bestadviceinvestors0923astory>

<http://www.investopedia.com/terms/c/cdo.asp>

<http://www.investopedia.com/articles/07/subprime-blame.asp>

https://people.hofstra.edu/geotrans/eng/ch7en/conc7en/img/stages_bubble.png

http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Paaomatulot

<http://www.investopedia.com/articles/financial-theory/09/uncorrelated-assets-diversification.asp>

<http://www.investopedia.com/terms/s/sharperatio.asp>

<http://www.investopedia.com/terms/a/alpha.asp>

<http://www.investopedia.com/terms/s/spread.asp>

http://www.investopedia.com/video/play/shares/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=fb-automated-post

http://www.investopedia.com/video/play/spinoff/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=fb-automated-post

http://www.investopedia.com/video/play/unsystematic-risk/?utm_source=facebook&utm_medium=social&utm_campaign=fb-automated-post